

Diabetes door furosemide

Bijwerking soms niet herkend

door Linda Härmark - 23-09-2011

Furosemide kan bij sommige patiënten hyperglykemie geven. De bijwerking, die niet altijd wordt herkend door zorgverleners, verdwijnt na staken van het middel. Het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb heeft hierover drie meldingen ontvangen.

De 53-jarige meneer P van Surinaamse afkomst moet na een myocardinfarct starten met furosemide. De dosering is onbekend. Meneer P ontwikkelt hierop diabetes en moet worden behandeld met insuline. Na staken van furosemide (reden onbekend) verdwijnen de tekenen van hyperglykemie. Hierop kan hij ook staken met insuline.

Meneer P is inmiddels vijf jaar lang insulinevrij. Wegens toenemende hartklachten gaat hij recent weer op consult bij zijn cardioloog. Die stelt een mitralisinsufficiëntie vast met opnieuw tekenen van decompensatio cordis. De furosemide wordt herstart. Vier dagen later wordt hij opgenomen op de spoedeisende hulp met een bloedglucosespiegel van 39 mmol/l. Ten tijde van de opname gebruikt hij tevens metoprolol, atorvastatine, acenocoumarol en perindopril. Hij wordt weer ingesteld op insuline.

Meldingen

Dit is een van de drie meldingen die het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb ontving van hyperglykemie in relatie tot furosemide. De andere twee meldingen betreffen een vrouw van 81 en een man van 70 jaar. In beide gevallen trad de hyperglykemie op binnen een paar dagen na de start van furosemide. In geen van deze meldingen is het verdere beloop beschreven.

In de eerste melding is het bijzonder dat de patiënt twee keer hyperglykemie ontwikkelt na starten van furosemide. Bij deze patiënt verdween ook de insulinebehoefte na staken van furosemide. De tweede keer dat de hyperglykemie optreedt is de causaliteit met het middel meer twijfelachtig. De

patiënt bezocht de cardioloog namelijk met klachten over overmatig drinken en vermoeidheid. Deze symptomen kunnen ook passen bij een beginnende diabetes.

De productinformatie van furosemide waarschuwt dat gebruik de koolhydraatstofwisseling ongunstig kan beïnvloeden, waardoor een bestaande koolhydraatintolerantie of diabetes mellitus kan verergeren [1]. De literatuur geeft aan dat hyperglykemie meestal manifest wordt na twee tot vier weken behandeling. Die is meestal reversibel na staken van het geneesmiddel [2].

Het mechanisme waardoor furosemide hyperglykemie veroorzaakt, is tot op heden onbekend. In de literatuur wordt gesuggereerd dat hypokaliëmie een uitlokkende factor kan zijn. Andere dierexperimentele onderzoeken laten geen correlatie zien tussen kaliumverlies en hyperglykemie. Ook een ander mechanisme wordt geopperd, namelijk dat furosemide de insulinesecretie zou verminderen [3, 4].

Verhoogd risico

Wellicht dat zorgverleners hyperglykemie bij patiënten die furosemide gebruiken niet als bijwerking herkennen. De populatie die dit diureticum gebruikt, heeft namelijk een verhoogd risico voor het ontwikkelen van diabetes. Indien een patiënt snel na de start van furosemide klachten van hyperglykemie ontwikkelt, dient echter ook aan een bijwerking gedacht te worden.

De auteur is werkzaam voor het Nederlands Bijwerkingen Centrum Lareb.

Leerpunten

- Furosemide kan leiden tot diabetes doordat het hyperglykemie veroorzaakt.
- Zorgverleners herkennen de bijwerking soms niet omdat het middel bij patiënten wordt gebruikt die een hoger risico op diabetes hebben.
- Eventuele hyperglykemie ontstaat meestal twee tot vier weken na starten met furosemide.
- Het effect is meestal reversibel na staken van het lisdiureticum.
- Het mechanisme achter dit effect is niet bekend.

Furosemide vooral toegepast bij oedeem

Furosemide behoort tot de groep lisdiuretica. Het remt de absorptie van natrium- en chloorionen in de opstijgende lis van Henle, en mogelijk ook in de proximale en distale tubuli contorti. Furosemide wordt toegepast bij oedeem door verschillende oorzaken, zoals decompensatio cordis en lever- en

nierziekten. Verder wordt furosemide gebruikt ter behandeling van longoedeem, hypertensie en acute hypercalciëmie [1]. Furosemide is meer dan dertig jaar op de markt. Volgens cijfers van het CVZ (www.gipdatabank.nl) gebruiken jaarlijks ongeveer 350.000 Nederlanders dit middel.

Literatuur

- (1) <http://db.cbg-meb.nl/IB-teksten/h02057.pdf>
- (2) Micromedex® Healthcare Series, (electronic version). Thomson Micromedex, Greenwood Village, Colorado, USA. Available at: <http://www.thomsonhc.com>
- (3) Wales JK, Grant A, Wolff FW. Studies on the hyperglycemic effects of nonthiazide diuretics. *J Pharmacol Exp Ther* 1968 Jan;159(1):229-35.
- (4) Sandstrom PE, Sehlin J. Furosemide-induced glucose intolerance in mice is associated with reduced insulin secretion. *Eur J Pharmacol* 1988 Mar 15;147(3):403-9.

U kunt hieronder een reactie plaatsen van maximaal 300 woorden. Deze moet voldoen aan de richtlijnen, zie disclaimer. De redactie modereert uw reactie.